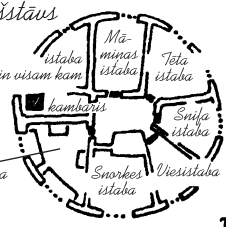
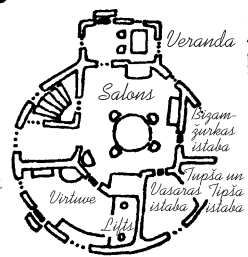

Mumīnielejas karte

Tāve

TŪVE JĀNSONE

BURVJA CEPURE

Tūves Jānsones zīmējumi

No zviedru valodas tulkojusi
Mudīte Treimane

ZVAIGZNE ABC

821.113.6-93
Ja 606

Tove Jansson
TROLLKARLENS HATT

© Tove Jansson, 1948, Moomin Characters™
Published in Latvian by arrangement with Rights & Brands.

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Tulkojums latviešu valodā, Mudīte Treimane, 1991
© Izdevums latviešu valodā, Apgāds Zvaigzne ABC, 2005, 2024
ISBN 978-9984-36-747-7

IEVADS

Kādā pelēkā rītā Muminielejā uzsniga pirmais sniegs – it kā zagšus, klusi un nerimtīgi, un dažās stundās itin viss bija kļuvis balts.

Trollītis Muminis stāvēja uz kāpnēm un skatījās, kā ieieja apklājas ar ziemas palagu, un rāmi nodomāja: “Šovakar mēs iesim ziemas gulā.” Jo kaut kad novembrī tā dara visi troļļi Mumini (tādam, kam nepatīk tumsa un aukstums, tā īstenībā ir diezgan saprātīga rīcība). Viņš aizvēra durvis un, aizmīnājies pie savas māmiņas, sacīja:

– Ir uzsnidzis sniegs.

– Es zinu, – trollīša Mumina māmiņa sacīja. – Es jau esmu uzklājusi jums visiem gultas ar vissiltākajām segām. Tu vari gulēt augšistabā, rietumu kambarī, kopā ar mazo dzīvnieciņu Snifu.

– Bet Snifs tik šausmīgi krāc, – trollītis Mumins iebilda. – Vai es labāk nevarētu gulēt kopā ar Susuriņu?

– Kā vēlies, – trollīša Mumina māmiņa atļāva.
– Lai Snifs guļ austrumu kambarī.

Tā Muminu ģimene un visi tās draugi un paziņas apdomīgi un nopietni gatavojās garajai ziemai. Verandā trollīša māmiņa uzklāja galdu, bet tasītē ikvienam bija iebērtas tikai egļu skujuas (ja ir nodomāts gulēt trīs mēnešus, tad ir ārkārtīgi svarīgi, lai vēders būtu pilns ar skujām). Kad vakariņas bija paēstas (un tās arī vairs lāgā negaršoja), viņi pateica cits citam arlabunakti mazliet sirsnīgāk nekā parasti, un māmiņa mudināja visus iztīrīt zobus. Pēc tam trollīša Mumina tētis apstaigāja māju, aiztaisīja visas durvis un visas logu lūciņas un uzsedza odu pārklāju lustrai, lai tā nenoputētu.

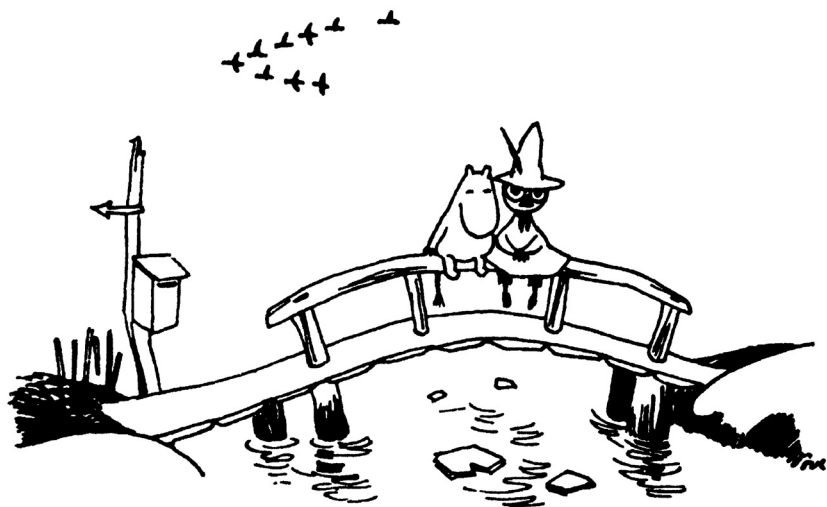
Tad ikviens mājas iemītnieks ielida savā gultā un, saritinājies pēc iespējas ērtāk, uzvilka segu pār ausīm, un domāja par kaut ko patīkamu. Bet trollītis Mumins, viegli nopūzdamies, sacīja:

– Un tomēr mēs zaudēsim tik daudz laika!

– Nekā! – Susuriņš iebilda. – Mēs sapņosim. Un, kad atkal pamodīsimies, būs pavasaris...

– Jāā... – trollītis Mumins murmināja. Viņš jau bija aizslidējis tālu prom sapņu puskrēslā.

Biezs un smalks ārā sniga sniegs. Tas jau bija noklājis kāpnes, tas smagi nogulās uz jumta un palodzēm. Drīz visa Muminu māja būs viena miksta, apaļa kupena. Cits pēc cita stājās tikšķēt pulksteņi – bija atnākusi ziema.

PIRMĀ NODAĻA,

kurā tiek aprakstīts, kā trollītis Mumins, Susuriņš un Snifs atrada Burvja cepuri, kā negaidīti parādījās pieci mākonīši un kā Murmulis dabūja sev jaunu vaļasprieku.

Kādu pavasara rītu, tā ap pulksten četriem, pāri Muminielejai laidās pirmā pavasara dzeguze. Tā nosēdās uz zilās Muminu mājas jumta un nokūkoja astoņas reizes, saprotams, maķenīt aizsmakušā balsī, jo vēl bija pārlietu agrs pavasaris.

Pēc tam dzeguze laidās tālāk uz austrumiem.

Trollītis Mumins pamodās un labu brīdi gulēja un skatījās griestos, nesaprazdams, kur atrodas. Viņš bija gulējis simtiem nakšu un simtiem dienu, un ap viņu vēl virmoja sapņi, gribēdami ievilkāt atkal miegā.

Bet pagriezies, lai no jauna ērti ierīkotos uz gulēšanu, viņš pamanīja kaut ko tādu, kas miegu kā ar roku atņēma. Susuriņa gulta bija tukša.

Trollītis Mumins pietrūkās kājās.

Kā tad, arī Susuriņa cepures nebija. – Tavu trakumu! – trollītis Mumins iesaucās.

Viņš aiztipināja līdz atvērtajam logam un palūkojās ārā. Ak tā, Susuriņš bija kāpis pa virvju kāpnēm. Trollītis Mumins tika pāri palodzei un, uzmanīgi likdams savas īsās kājas, kāpa lejā. Slapjajā zemē viņš skaidri redzēja Susuriņa pēdu nospiedumus. Pēdas šaustījās šurp un turp, un tām bija diezgan grūti izsekot. Dažbrīd tās taisīja garus lēcienus un krustojās. “Viņš ir bijis priecīgs,” trollītis Mumins prātoja. “Šeit viņš ir apmetis kūleni – to var redzēt pavisam skaidri.”

Piepeši trollītis Mumins, pacēlis purniņu, ieklausījās. Tālumā savas mutes harmonikas spēlēja Susuriņš; viņš spēlēja savu vispriecīgāko dziesmiņu: “Visi mazi dzīvnieciņi pušķīti sien astītē”. Trollītis Mumins žigli sāka skriet mūzikas virzienā.

Lejā pie upes viņš sastapa Susuriņu, kas, uzvilcis pār ausīm savu veco cepuri, sēdēja uz tilta margām un šūpoja kājas virs ūdens.

– Hei! – trollītis Mumins teica un nosēdās viņam blakus.

– Hei, hei! – Susuriņš atteica, turpinādams spēlēšanu.

Saule tik tikko bija paguvusi pacelties pāri koku galotnēm un spīdēja abiem tieši sejā. Samieguši acis,

viņi skatījās tajā, šūpodami kājas virs dzidri plūstošās straumes, un jutās draudzīgi un bez raizēm.

Pa šo upi viņi senāk bija devušies pasaulē pretī daudziem neparastiem piedzīvojumiem. Un katrā ceļojumā viņi bija sastapuši jaunus draugus un atveduši tos sev līdzī uz Muminieleju. Trollīša Mumina tētis un māmiņa uzņēma visus paziņas nesatricināmā mierā – viņi vienīgi ienesa vēl gultas un izbīdīja lielāku ēdamgaldu. Tāpēc Muminu mājā allaž valdīja drūzma; te ikviens varēja darīt to, kas ienāca prātā, un gandrīz nevienu te nemāca raizes par rītdienu. Saprotais, laiku pa laikam atgadījās arī kaut kas satraucošs un briesmīgs, taču nevienam nebija vaļas garlaikoties (un tā taču ir liela priekšrocība).

Nodziedājis savas pavasara dziesmas pēdējo pantu, Susuriņš iebāza mutes harmonikas kabatā un sacīja:

– Vai Snifs jau ir pamodies?

– Nedomāju vis, – trollītis Mumins atbildēja.

– Viņš vienmēr guļ nedēļu ilgāk par citiem.

– Tad mēs viņu pamodināsim, – Susuriņš apņēmīgi sacīja un nolēca no tilta margām. – Šodien mums jāpaveic kaut kas neparasts, jo šī būs lieliska diena.

Zem austrumu kambara loga trollītis Mumins deva Snifam slepeno signālu: trīs parastus svilpienus un vienu garu – ķepās (tas nozīmēja, ka gaidāma kāda nodarbošanās). Viņi dzirdēja, ka Snifs pārstāj krākt, tomēr augšā nekas nekustējās.

– Vēl reizi! – Susuriņš sacīja. Un viņi signalizēja divtik stipri.

Te logs atsprāga vaļā.

– Es guļu! – Snifs dusmīgs nobļāva.

– Nāc nu lejā un nedusmojies, – Susuriņš teica.

– Mēs esam nodomājuši darīt kaut ko neparastu.

Tad Snifs nobraucija savas sagulētās ausis un rāpās lejā pa virvju kāpnēm (varbūt der pieminēt, ka virvju kāpnes viņiem bija zem visiem logiem, jo iešana pa mājas kāpnēm aizņem pārāk ilgu laiku).

Diena patiešām taisījās būt lieliska. Visapkārt zemē bija papildnam tikko pamodušos ķiparu, kas cauru ziemu bija gulējuši un nu skraidelēja apkārt, itin visu pārlūkodami. Viņi vēdināja drēbes, sukāja ūsas, laboja savas mājas un visvisādi gatavojās uzņemt pavasari.

Paretam trollītis Mumins, Susuriņš un Snifs apstājās un nolūkojās, kā tiek celta māja, vai arī ieklausījās kādā ķildā (pirmajās pavasara dienās jau tādas bieži atgadās, jo tikko izlīdušam no ziemas guļas var taču būt slikts noskaņojums).

Šur tur zaros sēdēja koku gariņi, sukādami savus garos matus, un sniega pleķīšos stumbru ziemeļu pusē garus tuneļus raka pelēni un citi sīkie ķipari.

– Priecīgu pavasari! – novēlēja kāds vecāks čūsku kungs. – Kā pavadījāt ziemu?

– Paldies, labi, – trollītis Mumins atbildēja. – Vai tēvocis labi gulēja?

– Lieliski! – čūsku kungs atteica. – Pasveicini tēti un māmiņu!

Apmēram tā viņi sarunājās ar daudzkiem, ko satika. Bet, jo augstāk kalnā viņi kāpa, jo mazāk redzēja ļaužu, un beidzot viņi sastapa vairs tikai kādu

peļu māti, kas šaudījās apkārt, noņemdamās ar pavasara tīrīšanas darbiem.

Visur bija slapjš.

– Cik nepatīkami! – sacīja trollītis Mumins, augstu cilādams ķepas kūstošajā sniegā. – Troļļi Mumini nemaz nedrīkst staigāt pa tik lielu sniegu. Tā sacīja māmiņa. – Un viņš nošķaudījās.

– Paklau, trollīti Mumin, – Susuriņš ierunājās. – Man ir ideja. Kā būtu, ja mēs uzkāptu pašā kalna virsotnē un sakrautu tur akmeņu kaudzi par pierādījumu tam, ka pirms mums tur neviena nav bijis?

– Darīsim to! – Snifs iesaucās un steidzās ceļā, lai pagūtu tikt augšā ātrāk par citiem.

Kalna virsotnē brīvi dejoja pavasara vējš, un visriņķī acis priecēja zili apvāršņi. Uz rietumiem atrdās jūra, uz austrumiem starp Vientuļajiem Kalniem aizvijās upe, uz ziemeļiem savu pavasara paklāju pleta lieli meži, un dienvidos no trolliša Mumina mājas skursteņa vijās dūmi, jo trolliša māmiņa vārīja brokastu kafiju. Bet mazais dzīvnieciņš Snifs no tā visa neko nemanīja. Jo kalna virsotnē gulēja cepure – melna gardibene.

– Te kāds ir bijis pirms mums! – Snifs iebrēcās.

Trollītis Mumins paņēma cepuri un aplūkoja to. – Tā ir dikti smalka. Varbūt tā derēs tev, Susur?

– Nē, nē, tā ir pārlietu jauna, – Susuriņš, kas mīlēja savu veco, zaļo cepuri, atvairījās.

– Varbūt to gribēs tētuks? – trollītis Mumins prātoja.

– Mēs ņemsim to līdzi, – Snifs ierosināja. – Bet nu es gribu uz mājām. Man vēders prasa kafiju. Un jums?

– Un kā vēl! – trollitis Mumins un Susuriņš dedzīgi piebalsoja.

Tā nu iznāca, ka viņi atrada Burvja cepuri un paņēma to līdzī uz mājām, nenojauzdami, ka paši paver ceļu dažādām burvestībām un savādībām Muminielejā.

Kad trollitis Mumins, Susuriņš un Snifs ienāca verandā, pārējie kafiju jau bija padzēruši un izkļīduši kur kurais. Vienīgi trolliša Mumina tētis sēdēja un lasīja avīzi.

– Ak tā, jūs arī esat augšā, – viņš sacīja. – Šodienas avīzē ir maz ievērojamu notikumu. Kāds strauts pārrāvis aizsprostu un iznīcinājis skudru mājokli. Visi izglābušies. Tālāk teikts, ka pulksten četros pāri ielejai laidusies pirmā pavasara dzeguze, kas devusies tālāk uz austrumiem.

– Skaties, ko mēs atradām! – trollītis Mumins lepni teica. – Skaistu, melnu cepuri tev!

Trolliša Mumina tētis aplūkoja cepuri no visām pusēm un tad salonā pie spoguļa pielaikojā. Cepure bija maķenīt par lielu, tā krita uz acīm, bet visumā atstāja varenu iespaidu.

– Māmiņ! – trollītis Mumins iesaucās. – Nāc, pa-skaties uz tēti!

Māmiņa atvēra virtuves durvis un ļoti izbrīnījās palika stāvam uz sliekšņa.

– Vai tā man piestāv? – tētis jautāja.

